

Psykologisk institutt

Eksamensoppgave i – PSY1015/PSYPRO4115 – Utviklingspsykologi I

Faglig kontakt under eksamen: Berit Johannesen

Tlf.: 73 59 19 60

Eksamensdato: 26. mai 2016

Eksamenstid (fra-til): 09:00-13:00

Hjelpemiddelkode/Tillatte hjelpemidler: Ingen

Målform/språk: Bokmål

Antall sider: 1

Kontrollert av:

Dato

Sign

Tre og bare tre av de fire følgende oppgavene skal besvares:

1. Beskriv sentrale teorier om moralutvikling og drøft hvordan barns moralutvikling kan knyttes både til kognitive, emosjonelle og atferdsmessige aspekter ved utviklingen.
2. «Motorisk utvikling bør forstås som en integrert del av barns psykologiske utvikling». Drøft denne påstanden og bruk teori og/eller empirisk forskning for å underbygge din argumentasjon.
3. Både Jean Piaget og Lev Vygotskij observerte at barn i førskolealder har en tendens til å snakke høyt med seg selv når de holder på med noe. På bakgrunn av denne observasjonen kom de frem til ulike teoretiske forklaringer. Gjør rede for forklaringene. Diskuter hvordan de ulike forklaringene kan peke mot ulike forskningstradisjoner.
4. Gjør rede for John Bowlby sin teori om tilknytning og Mary Ainsworth sin metode for å måle kvaliteten av spedbarn (ettåringer) sin tilknytning til en omsorgsperson. Drøft mulige sammenhenger mellom individuelle barns tilknytningsatferd og deres temperament.

Sensorveiledning PSY1015/ PSYPRO4115 Vår-2016

Oppgavene er formulert med tanke på å gi kandidatene mulighet til å bruke kunnskapen som er formidlet i pensum på en selvstendig måte og gjerne på tvers av kapitler. I alle oppgavene bør kandidatene derfor innrømmes frihet til å tolke og avgrense på ulike måter. Det er greit å inkludere illustrasjoner i besvarelsen og å beskrive eksperimenter og forskningsresultater uten full referanse til forsker/forfatter. Det er også greit å henwise til sine egne oppgaver i samme eksamen der det er relevant.

1. Betydningen av de kognitive aspektene ved moralsk tenkning fremheves særlig i teoriene og arbeidene til Piaget og Kohlberg og dette er også de mest fremtredende teoriene på området. De emosjonelle aspektene fremheves ved å knytte moral til følelser av skyld, skam og forlegenhet, og til sympati, empati og evnen til å ta andres perspektiv. De atferdsmessige aspektene ved moral og moralutvikling knyttes til prososial atferd og evnen til å kontrollere sin egen atferd, og til aggresjon og mobbing. Det bør betraktes som positivt om kandidaten reflekterer rundt samfunnet og kulturens betydning for moralske normer.
2. Dette er en oppgave som kan løses på mange måter avhengig av hvordan kandidaten tolker og avgrenser påstanden som er utgangspunkt for drøfting. En mulig innfallsvinkel til oppgaven vil være å diskutere nye muligheter for persepsjon og kognisjon som åpner seg for (små) barn ved økende motorisk kontroll, og teorier som sier noe om forholdet mellom persepsjon/kognisjon og motorisk aktivitet (som Piaget, Gibson, DSA). Selvstendige og vel argumenterte oppgaveløsninger bør vurderes høyt.
3. Piaget skilte mellom egosentrisk tale og sosial tale og kalte det egosentrisk tale når barn snakker med seg selv på den måten som oppgaven beskriver. Egosentrisk tale er uten funksjon og bare et biprodukt av barnets kognisjon. Dette kan knyttes til Piagets teori om kognitiv utvikling som tilsier at kognitive skjema/tenkning basert i utforskning av den fysiske virkeligheten er mer grunnleggende enn språk. Sosial tale er noe som utvikler seg senere enn egosentrisk tale fordi det forutsetter en viss evne til å sette seg inn i andres perspektiv. Vygotskij var uenig med Piaget i hans tolkning og mente barn som snakker med seg selv instruerer seg selv i forhold til oppgaver de var i ferd med å løse. Alenesnakkingen, som Vygotskij kalte privat tale, har dermed en funksjon. Innholdet i det barna sier, er hentet fra deres tidligere erfaringer sammen med andre mennesker. Slike erfaringer gir barn redskapene (språket) de behøver for å snakke til/instruere seg selv. Piaget sin forklaring leder mot en kognitiv forskningstradisjon mens Vygotskij sin forklaring leder mot en sosialkonstruktivistisk tradisjon.
4. Bowlbys teori tar utgangspunkt i overlevelsesverdien av å ha en omsorgsperson som er sterkere og mer kompetent enn en selv. Dette er bakgrunnen for antatt medfødte og universelle atferdssystemer som skal sikre nærhet mellom barn og omsorgsgiver. Utviklingen av tilknytning er gjerne beskrevet som en prosess med tre faser (preattachment, attachment-in-the-making, clear-cut attachment). Disse tidlige tilknytningsrelasjonene nedfeller seg som indre arbeidsmodeller. Ainsworth er opptatt av variasjonen i tilknytningsatferd i forhold til omsorgsgivers sensitivitet til barnets behov. Hun utviklet Fremmedsituasjonen for å måle ulike uttrykk for tilknytning på en standardisert måte. Temperament er antatt å være medfødte karakteristika ved personer. En diskusjon av forholdet mellom tilknytningsatferd og temperament inviterer til refleksjon rundt betydningen av barns erfaringer i forhold til medfødte egenskaper og universelle atferdsmønstre. Slik refleksjon er ikke del av pensum og bør honoreres som uttrykk for selvstendig tenkning.